

Nr. 221/991/.IV metai. Dieboldz, 1948 m. spalio mėn. 4 d.

Šiandien popiet svarstys Berlyno klausimą

Iš Paryžiaus pranešama, kad šiandien popiet Saugumo Taryboje bus pradėta svarstyti vakariečių įteiktasis skundas Berlyno klausimu. Vakar tuo reikalu buvo užbaigti visi pasirengimai.

Kadangi iš eilės šioje Saugumo Tarybos sesijoje tenka pirmininkauti amerikiečių atstovui, JAV kaip susinteresuota šalis šio pirmininkavimo buvo atsisakiusi. Pagal alfabetinę tvarką pirmininkauti turėjo Argentinos atstovas, tačiau, šiam atsisakius, kaip oficialiai pranešama, pirmininkaus JAV atstovas Warren R. Austin. Manoma, kad Austin, atidaręs posėdį, pirmininkavimą kam nors perduosias.

Vakariečių spauda labai plačiai rašo apie Berlyno klausimo sprendimo galimumus. Bendrai manoma, kad sovietai gali panaudoti veto teisę, o jei šis klausimas pereitų į JTO pilnates posėdžius, sovietai laimėtų laiko. Vakariečių spauda tačiau pabrėžia, kad sovietų uždirbtasis laikas, taip pat ir vakariečiams praverčias.

Berlyno klausimo Saugumo Taryboje sprendimo išvakarėse sovietai maršalo Sokolovskio lūpomis pasiūlė vėl atnaujinti betarpiškus pasitarimus. Marš. Sokolovskis siūlęs tartis, bazuojantis rugpjūčio mėn. 30 d. susitarimais: sovietai sutinka panaikinti transporto į Berlyną suvaržymus ir sutinka, kad valstybės. Tik šiuo atveju marš. Sokolovskis priduria, kad sovietai sutinka leisti visokių susisiekimų, išskyrus prekių vagonų ir oro. Vakariečių kariniai gubernatoriai, kaip neoficialiai iš Berlyno pranešama, šių naujų pasiūlymų akivaizdoje neturi ką pasakyti. Vakar Berlyne vakariečiai svarstė šį marš. Sokolovskio pasiūlymą. Apie nutarimus nieko nepanešta.

Marš. Sokolovskis, grįžęs iš Maskvos, spaudos atstovams pareiškė, kad vakariečiai Berlyno klausimu nori atkreipti pasaulio dėmesį nuo įvykių vakarų Vokietijoje, kur yra kuriama vyriausybė. Toliau vakariečiai kaltinami nepa-rodę pakankamai noro Berlyno klausimų sprendime.

Višinskis siūlo dvi konvencijas

Sovietų Sąjungos užs. reik. min. pavaduotojas A. Višinskis, prieš porą dienų siūlęs sunaikinti visus atominis ginklus, o tik vėliau įvesti tarptautinę kontrolę, šeštadienį pasiūlė paruošti dvi konvencijas: 1. uždrausti atominų ginklų gamybą ir 2. sudaryti tarptautinę kontrolę. Savaimė suprantama, kad Višinskis ir toliau tarptautinę kontrolę supranta Saugumo Tarybos ribose, kur jie patys visad gali panaudoti veto teisę ir komisijos nutarimus pavers-ti niekais. Nors politinės komisijos dauguma žiūri į šiuos Višinskio siūly-mus įtartinai, vis dėlto juos įtraukė dienotvarkėn. Šiandien jie bus toliau svarstomi. Norima, kad sovietų atstovas plačiau paaiškintų, ką jis žodžiu "tarptautinė kontrolė" supranta. Visi kiti politinės komisijos atstovai pa-laiko atominės energijos kontrolės komisijos siūlymą pirmiausia sudaryti tarptautinę kontrolę.

Vėl streikų bangos Prancūzijoje

Šiandien Prancūzijoje pradeda streikuoti 35.000 angliakasių, protes-tuodami dėl kasyklų personalo redukavimo. Nekomunistinių profesinių sąjungų nariai net nenurodė streiko baigimo termino, gi kat. prof. sąjungos skelbian-čios streiką tik 48 val. Be šių prof. grupių, Prancūzijoje šiuo metu jau strei-kuoja ligoninių darbuotojai ir vandentiekių darbininkai Marselyje. Diploma-tiniai korespondentai praneša, kad šis didžiulis streikas griauja Prancū-zijos ūkį ir stato pavojun krašto vyriausybę. Gen. de Gaulle pareiškė, kad jis nebelauksias trejų metų, bet valdžią paimsias anksčiau, nes dabartinė padėtis vedanti prie anarchijos. Jis apeliavo į prancūzų tautą, kviesdamas ją jį pa-remti, kad jis galėtų ją apsaugoti nuo pražūties.

"Karas šiuo metu dar nekilsias, bet jis yra neišvengiamas" - pareiškė vakar per radiją Australijos ir N. Zelandijos ministrai pirmininkai.

Šiandien pasirodo Churchillio prisiminimų knyga, apimanti laikotarpį nuo 1919 - 1940 m. Pranešama, kad jau susilaukusi negirdėto susidomėjimo.

"Si vis pacem, para bellum"—sakydavo senieji romėnai. Tautų ir valstybių istorijoje šis posakis yra nelyginant raudona siūle nutiestas. Jis reiškia gyvenimo būtinybės sukurtą išmintį, patariančią ruoštis karui, jei nprima taikos. Dabar labiau nei kada nors šis posakis tinka, nes atsidūrėme tokiame laikotarpyje, kada tikrai pastačius stiprią ir ginkluotą jėgą, gali būti apsaugotas visuotinis saugumas ir taika.

Pasinaudodami radijo pranešimais ir vokiečių spaudos žiniomis, suglaustai peržvelgiame priešbolševikinio pasaulio karinį pasirengimą.

Šiuo metu politiniai Vašingtono sluoksniai rūpinasi sudaryti ir apmokyti vakarų Europos taikos metų kariuomenę, susidedančią iš 2 milijonų karių. Nurodoma, kad tokia militarinė kombinacija būtų ne tik antroji pasaulio karinė galybė, bet ir didžioji pasaulio kolonijinė jėga, karo atveju Atlanto Unijai teikianti savo didžiųjų užjūrio plotų pagalbos šaltinius. Jei aukštieji Vašingtono valdininkai šiuo metu dar nemano, kad skirtumai tarp rytų ir vakarų yra privedę prie neišvengiamo konflikto, tai vis dėlto esama pakankamai aišku, kad JA Valstybės šiuokart greičiau, negu pereinamojo karo metu abejuose rūmuose galėtų prarasti nuomojimo-skolinimo įstatymą, leidžiantį prezidentui siųsti Europon ginklus ir šaudmenis. Čia puikiai žinoma, kad raketinių ir atominių ginklų išvystymo dėka Amerika dar tą pačią dieną būtų įtraukta į karą. Todėl kalbama, kad jau šiuo metu reikėtų karinei Vakarų Unijai pasiųsti tam tikros ginklų ir šaudmenų rūšies. Manoma, kad JAV vyriausybė sausio mėn. sesijoje kongresui patieks priimti įstatymą remti Vakarų Uniją. Taip pat manoma, kad kongresas svarstys sen. Vandenberg planą, kuris jau buvo svarstomas šių metų birželio mėn. Tada jis sen. nate praėjo 64:4 balsų santykiu. Kongrese senatoriaus Tabers sutrumpinimo pasiūlymas šį sen. Vandenbergo projektą iškraipė. Tikimasi, kad šiuo projektu Maršallo planas įgytų vėl politinę ir karinę reikšmę, kurią jam JAV užs. reik. ministeris norėjo priskirti.

Militarinė parama būsianti 3 milijardų dolerių vertės. Ją norima suteikti prieškarinio nuomojimo-skolinimo pagrindu. Tikima dar ir kitais Amerikos pagalbos Vakarų Unijai būdais. Jeigu JAV kuo glaudžiausiai bendradarbiautų su Vakarų Unijos valstybėmis, tai kai kurie JAV vyriausybės nariai sako, jog dar mėnesiai užtruktų, kol amerikiečių viešojo nuomonė prieitų forlaus karinio pakto reikalą.

Kaip toli siekia amerikiečių ir britų karinis koordinavimas, rodo žinia, kad abi šalys netrukus pasirašysiančios pakto dėl sraigtų ir bruzduklų ašmenų standartizavimo. Pagal Vašingtono skaičiavimus, amerikiečių numatomų 3 milijardų pirmosios paramos dolerių turėtų pakakti Europos pavyzdžiu apginkluoti 10 divizijų. Iš daiktinių tiekimų prancūzų armijai numatoma perduoti tam tikrą britų naikintuvų dalį. Jai bus perduota ir karo medžiaga, šiuo metu esanti autostradoje tarp Hamburgo ir Bremeno. Tačiau Vašingtone abejojama, ar viso to, net panaudojant ir vietines krašto galimybes, pakaktų.

D. Britanijoje ketvirtadienį karo min. Shinwell ir marš. Montgomery pradėjo teritorijalinės armijos rekrutavimą. Sekančių šešių mėnesių laikotarpyje turi būti surinkta 100.000 vyrų ir moterų. Marš. Montgomery pabrėžė, kad D. Britanija trečiojo karo metu neturėsianti laiko surinkti ir apmokyti savo teritorijalinę armiją. Krašto aps. min. Alexander, sugrįžęs iš Paryžiaus, informavo vyriausybę apie sekmingus pasitarimus su Benelux valstybėmis, o min. kabinetas sutiko, kad marš. Montgomery užimtų Vak. Unijos gen. št. virš. postą.

Iš ketvirtadienį paskelbto karinio Niderlandų 1949 m. biudžeto aiškėja Niderlandų planai aktyviai įsijungti į Vakarų Unijos karinę programą. Kariuomenės reikalams sumos padidintos 33 mil. guldenų. Laivynui skiriama 41 mil. guldenų daugiau, nei buvo anksčiau. Taip pat padidinamos sumos ir oro pajėgoms.

Tuo tarpu amerikiečių kariniai sluoksniai uostinėja nuotaikas Ispanijoje, norėdami ir ją įtraukti Vakarų Unijon, kadangi jos buvimas strateginiu atžvilgiu būtų labai svarbus. Amerikiečių karinių pajėgų pirm. senatorius Gurney su kitais kariniais žinovais lankėsi Ispanijoje, gen. Franco siūlydamas didelę paskolą. Nors JAV užs. reik. m. ja ir D. Brit. darbiečiai šiais žygiais nepatenkinti, tačiau ir D. Brit. kariniai sluoksniai, ypač marš. Montgomery, yra už tai, kad Ispanija kaip šešta valstybė būtų priimta į Vak. Uniją.

/Bus daugiau/

Leidžia Diepholzo LTB Komitetas. Redaguoja Salomėja Narkėliūnaitė.